



Svenska som andraspråk med didaktisk inriktning för ämneslärare i grundskolans årskurs 7-9, I

Swedish as a Second Language with Focus on Didactics for Teachers Working in Grades 7 to 9, I

30 högskolepoäng

30 credits

Ladokkod: 11S250

Version: 1.0

Fastställt av: Utbildningsutskottet 2014-05-15

Gäller från: HT 2014

Nivå: Grundnivå

Huvudområde (successiv fördjupning): Svenska som andraspråk (G1N), Ämnesdidaktik (G2F)

Utbildningsområde: Undervisning

Ämnesgrupp: Utbildningsvetenskap teoretiska ämnen

Förkunskapskrav: Godkänt resultat i termin 1 och 2 samt godkänt resultat från all VFU i tidigare terminer inom ramen för Ämneslärarutbildning för grundskolans årskurs 7-9: svenska, engelska, svenska som andraspråk, 270 hp

Betygsskala: Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd

Innehåll

Delkurs 1: Svenska som andraspråk i ett flerspråkigt och ett mångkulturellt samhälle, 15 hp

Delkursen belyser och problematiserar ämnet svenska som andraspråk utifrån ett historiskt, lingvistiskt, didaktiskt, teoretiskt och sociologiskt perspektiv. Gällande styrdokument och läromedel i skolämnet svenska som andraspråk granskas och tolkas utifrån såväl ett ämnesteoretiskt som didaktiskt perspektiv med särskild tonvikt på frågor rörande skolans uppdrag, förutsättningar och möjligheter att stimulera elevens språkutveckling. Därutöver belyses och problematiseras sambandet mellan språk och identitet och språkets roll som etnisk markör samt synliggörs sambandet mellan språkliga kommunikationsmönster och individers och grupperns möjligheter att fungera i och medverka till ett interkulturellt, mångkulturellt, flerspråkigt, demokratiskt och hållbart samhälle. I anslutning här till introduceras en grundläggande språksociologisk terminologi, vilken studenten prövar i lärarledda gruppdiskussioner. Grundläggande begrepp såsom mångkulturell, interkulturell och mångfald introduceras och problematiseras här. Vidare behandlas språk- och kunskapsutvecklande processer samt förstaspråkets betydelse för språk- och kunskapsutvecklingen.

Delkurs 2: Språkutveckling och språktillägnande ur ett andraspråksperspektiv, 15 hp

Delkurs två belyser och problematiserar språkutveckling och läs- och skrivutveckling ur ett andraspråksperspektiv med särskilt fokus på undervisning i åk 7-9. Fokus vilar dels på olika faktorer som främjar språkutveckling och språkinläring, dels på pedagogiska strategier som kan främja och stödja språkinläringen hos flerspråkiga elever. I anslutning här till studeras också läs- och skrivinläring samt läs- och skrivsvårigheter/dyslexi ur ett andraspråksperspektiv samt betonas vikten av att stöd och förebyggande åtgärder skall väljas utifrån varje elevs behov och med målsättningen att stödja elevens språk- och kunskapsutveckling i en inkluderande miljö. Förstaspråkets betydelse för elevernas kunskapsutveckling belyses samt hur man kan arrangera den pedagogiska praktiken för att stötta också denna utveckling t ex med stöd av modersmålslärares och studiehandledares kompetens. Vidare diskuteras hur de estetiska uttrycksformerna och digitala verktygen kan användas för att främja och stödja språkutvecklingen. I delkursen introduceras också olika mätinstrument för bedömning av flerspråkiga elevers språkliga progression, exempelvis performansanalys och processbarhetsteorin, vilka studenten ges möjlighet att pröva vid analys av elevtexter. De nationella proven i svenska och svenska som andraspråk genomgås ingående som en grund för betygssättning samt återkoppling till eleverna. Delkursen belyser det svenska språkets uppbyggnad och struktur i ett jämförande och kontrastivt perspektiv samt erbjuder en orientering i språktypologi och språksläktskap. Den språksociologiska terminologin används vid analys och kritisk granskning av skönlitteratur, bild och film, såväl muntligt som skriftligt. Kartläggning av nyanlända och nyinflyttade andraspråks elevernas kunskaper belyses för att möjliggöra en pedagogisk planering för eleven i skolans olika ämnen utifrån studentens egna pedagogiska verksamheter i skolan.

Mål

Delkurs 1: Svenska som andraspråk i ett flerspråkigt och ett mångkulturellt samhälle, 15 hp (parallellt med delkurs 2)

Studenten ska efter avslutad delkurs kunna

- redogöra för innehållet i de nationella styrdokument som är relevanta för ämnet svenska som andraspråk idag samt problematisera den ämnes- och kunskapssyn som kommer till uttryck i dessa
- redogöra för vad som menas med att anlägga ett läroplansteoretiskt perspektiv på planering, genomförande och utvärdering av undervisning i ämnet svenska som andraspråk
- belysa den historiska utveckling andraspråksundervisningen genomgått samt beskriva ämnets nuvarande konstruktion, innehåll, samhällsrelevans och debatt
- problematisera språkets roll som etnisk och social markör samt synliggöra sambandet mellan språkliga kommunikationsmönster och individers och grupperns möjligheter att fungera i och medverka till ett mångkulturellt, flerspråkigt, demokratiskt och hållbart samhälle
- belysa och problematisera majoritetssamhällets inställningar till mångfald och integration och den egna kulturens roll i synen på andra människor samt hur detta påverkar elevers inläring och kognitiva utveckling
- visa översiktlig kännedom om ämnen som språkpolitik, språkplanering och de officiella minoritetsspråkens situation i Sverige
- använda en grundläggande språksociologisk terminologi för analys och diskussion av svenska som andraspråk, flerspråkighet, språkpolitik och olika språkliga varieteter

Delkurs 2: Språkutveckling och språktillägnande ur ett andraspråksperspektiv, 15 hp (parallellt med delkurs 1)

Studenten ska efter avslutad delkurs kunna

- uppvisa grundläggande kunskaper om språktypologi och språksläktskap samt fördjupade kunskaper i hur det svenska språket är uppbyggt och fungerar, såväl fonologiskt, morfologiskt, syntaktiskt, semantiskt och grammatiskt som pragmatiskt i ett jämförande typologiskt och kontrastivt perspektiv
- identifiera grundläggande drag i det svenska språksystemet som kan ge svårigheter för andraspråksanvändare samt exemplifiera hur undervisning kan arrangeras i åk 7-9 för att underlätta språkinläring för elever med svenska som andraspråk
- genomföra kartläggningar av nyanlända och nyinflyttade andraspråkselevers kunskaper för att kunna göra en pedagogisk planering för elev i skolans olika ämnen
- synliggöra förstaspråkets betydelse för språk- och kunskapsutveckling samt diskutera hur detta kan omsättas i en pedagogisk praktik i samarbete med modersmålslärare och studiehandledare
- uppvisa grundläggande kunskaper om läs- och skrivutveckling på första- och andraspråket samt med stöd i didaktisk forskning beskriva och exemplifiera hur strategier för läs- och skrivinläring kan användas för att stödja flerspråkiga elevers språk- och kunskapsutveckling
- uppvisa grundläggande kunskaper om läs- och skrivsvårigheter/dyslexi ur ett andraspråksperspektiv samt kritiskt reflektera kring och synliggöra vikten av att välja stöd och förebyggande åtgärder utifrån varje elevs behov och med målsättningen att stödja elevens språk- och kunskapsutveckling i en inkluderande miljö
- genomföra olika former av bedömning som exempelvis performansanalys och processbarhetsteorin samt de nationella proven i svenska och svenska som andraspråk där flerspråkiga elevers språkliga kunskaper analyseras för fortsatt progression och måluppfyllelse
- använda en grundläggande semiotisk terminologi vid analys och samtal kring drama, text, bild och film samt utifrån ett interkulturellt perspektiv kritiskt reflektera över hur text, bild och film kommunicerar mening
- använda digitala verktyg för grundläggande informationssökning, samt kritiskt reflektera över hur dessa kunskaper kan användas i skolans undervisning i svenska som andraspråk i åk 7-9

Undervisningsformer

Delkurs 1: Svenska som andraspråk i ett flerspråkigt och ett mångkulturellt samhälle, 15 hp

Föreläsningar, seminarier, fältstudier, workshops.

Delkurs 2: Språkutveckling och språktillägnande ur ett andraspråksperspektiv, 15 hp

Föreläsningar, seminarier, fältstudier, workshops.

Examinationsformer och betygsskala

Delkurs 1: Svenska som andraspråk i ett flerspråkigt och ett mångkulturellt samhälle, 15 hp

Individuell skriftlig tentamen, muntliga och skriftliga redovisningar enskilt och i grupp, samt individuella inlämningsuppgifter som samlas i en digital portfolio.

Delkurs 2: Språkutveckling och språktillägnande ur ett andraspråksperspektiv, 15 hp

Muntliga och skriftliga seminarieuppgifter enskilt och i grupp, individuell skriftlig rapport om bedömning utifrån det nationella provet i svenska och svenska som andraspråk i åk 9, en estetisk presentation i grupp av en språkutvecklande undervisning, samt individuella inlämningsuppgifter som samlas i en digital portfolio.

Studentens rättigheter och skyldigheter vid examination är enligt riktlinjer och regelverk vid Högskolan i Borås.

Kurslitteratur och övriga läromedel

Se bilaga.

Studentinflytande och utvärdering

Före kursstart inbjuds studenterna till kursplaneringsmöte. Utvärdering sker kontinuerligt och muntligt under kursens gång. Vid kursslut genomförs en individuell skriftlig utvärdering. Resultatet av utvärderingarna är vägledande för utveckling av kommande kurser och delges studenterna genom kursens kursrapport.

Övrigt

Kursen ingår i Ämneslärarutbildning med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9, 270 hp.

Bilaga: Litteraturlista för Svenska som andraspråk med didaktisk inriktning för ämneslärare i grundskolans årskurs 7-9, I (11S250)

Delkurs 1: Svenska som andraspråk i ett flerspråkigt och ett

mångkulturellt samhälle, 15 hp

Abrahamsson, Niclas (2009). *Andraspråksinläring*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur, s. 11-50, 171-233 (103 s)

Bouakaz, Laid (2009). *Föräldrasamverkan i mångkulturella skolor*. Lund: Studentlitteratur (182 s)

Gibbons, Pauline (2010). *Lyft språket, lyft tänkandet: språk och lärande*. Stockholm: Hallgren & Fallgren, s. 11- 20 (10 s)

Hyltenstam, Kenneth & Lindberg, Inger (red.) (2013). *Svenska som andraspråk i forskning, undervisning och samhälle*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur, s. 27- 84, 313- 414, 437-458 (182 s)

Kommentarmaterial till kursplanen i svenska som andraspråk. (2011). Stockholm: Skolverket
Tillgänglig: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2566> (35 s)

Kotsinas, Ulla-Britt (2005). *Invandrar-svenska*. Uppsala: Hallgren & Fallgren, s 9-29, 230-255 (46 s)

Lahdenperä, Pirjo (2004). Goda interkulturella miljöer för elevers språk- och kunskapsutveckling. I Olofsson, Mikael (red.). *Symposium 2003: Arena andraspråk*. Stockholm: HLS förlag, s. 27-41 (15 s)

Lorentz, Hans & Bergstedt, Bosse (red.) (2006). *Interkulturella perspektiv, pedagogik i mångkulturella lärandemiljöer*. Lund: Studentlitteratur (272 s)

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011. (2011). Stockholm: Skolverket
Tillgänglig: http://www.skolverket.se/laroplaner-amnen-och-kurser/grundskoleutbildning/grundskola/laroplan/curriculum.htm?tos=COMPULSORY_SCHOOL&code=GRGRLAR01 (utdrag, 14 s)

Otterup, Tore (2005). Jag är en helt gränslös person. *Grundskoletidningen* 3/2005, s. 24-29 (6 s)

En vetenskaplig artikel eller pedagogiskt material på engelska väljs i samråd med lärare.

Ytterligare artiklar av relevans för ämnet, vilka studenterna själva anskaffar via olika sökvägar (max 200 s)

Referenslitteratur

Gibbons, Pauline (2006). *Bridging discourses in the ESL classroom: students, teachers and researchers [Elektronisk resurs]*. London: Continuum International Publishing Group (322 s)

Delkurs 2: Språkutveckling och språktillägnande ur ett

andraspråksperspektiv, 15 hp

Abrahamsson, Tua & Bergman, Pirkko (red.) (2005). *Tankarna springer före: att bedöma ett andraspråk i utveckling*. Stockholm: HLS förlag (152 s)

Andersson, Lars-Gunnar (2001). *Språktypologi och Språksläktskap*. Stockholm: Liber (95 s)

Cummins, Jim (1994). Knowledge, power and identity in teaching English as a second language. I: Genesee, Fred (red.)

Educating second language children. Cambridge: Cambridge university press, s. 33-58 (24 s)

Gibbons, Pauline (2013). *Lyft språket, lyft tänkandet: språk och lärande*. 2., uppdaterade uppl. Uppsala: Hallgren & Fallgren (263 s)

Heed, Sven Åke (2002). *Teaterns tecken*. Lund: Studentlitteratur (109 s)

Hyltenstam, K & Lindberg, I (red) (2013). *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. Lund: Studentlitteratur, s. 85-121, 169-221, 519-724 (471 s)

Källström, Roger (2012). *Svenska i kontrast: tvärspråkliga perspektiv på svensk grammatik*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur (221 s)

Lindberg, Inger (2005). Myter om tvåspråkighet. *Grundskoletidningen*, 3/2005, s. 16-21 (6 s)

Skolverket (2007). *Svenska som andraspråk: en samtalsguide om kunskap, arbetssätt och bedömning*. Stockholm: Skolverket. Tillgänglig: <<http://www.skolverket.se/sb/d/193>>

Skolverket (2002). *Flera språk – flera möjligheter – utveckling av modersmålsstödet och modersmålsundervisningen*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket (2013). *Studiehandledning på modersmålet*
<http://www.skolverket.se/publikationer?id=3038>

Skolverket. *Diagnostiska material i svenska och svenska som andraspråk*. Tillgänglig: <<http://www.skolverket.se/sb/d/260>>

Skolverket. *Nationellt provsystem*. Tillgänglig: <<http://www.skolverket.se/sb/d/260>>

En vetenskaplig artikel eller pedagogiskt material på engelska väljs i samråd med lärare.

Ytterligare artiklar av relevans för ämnet, vilka studenterna själva anskaffar via olika sökvägar (max 200 s.).

Referenslitteratur:

Engstrand, Olle (2007). *Fonetik light: kortfattad ljudlära för språkstudier och uttalsundervisning*. Lund: Studentlitteratur (129 s)